

Pasja zbierania. Kolekcja Ryszarda Z. Janiaka

Pasja zbierania. Kolekcja Ryszarda Z. Janiaka

Galeria Wystaw Czasowych II piętra

26 kwietnia - 22 lipca 2007 r.

Kuratorzy wystawy: **Katarzyna Połujan, Anna Szkurłat**

Komisarz organizacyjny: **Anna Małecka**

Aranżacja plastyczna: **Violetta Damińska, Agnieszka Putowska-Tomaszewska i Żaneta Govenlock**

Prezentacja zbiorów Ryszarda Z. Janiaka była trzecią z cyklu wystaw poświęconych współczesnym polskim kolekcjonerom, organizowanych przez Zamek Królewski w Warszawie (*Imago Poloniae*, 2002, *W świecie porcelany...*, 2003). Wystawa była przygotowywana we współpracy z Muzeum Narodowym w Kielcach, w którym także była prezentowana.

Zasadniczą część kolekcji Ryszarda Janiaka (liczącej około 800 przedmiotów) stanowi uzbrojenie europejskie i wschodnie oraz tkaniny. Tworzą ją też dodatki do ubiorów (bardzo interesujące i bogate zbiory guzów kontuszowych i pasów metalowych), kolekcja sreber, zegarów, malarstwa i miniatur, szkła, ceramiki, przyrządów mierniczych oraz wyrobów rzemiosła dalekowschodniego. W zróżnicowanym charakterze kolekcji doszukać się jednak można szczególnego zainteresowania jej twórcy bronią. Pozostałe elementy zbioru stanowią dopełnienie całości, która niewątpliwie ma swoje źródło w zamiłowaniu kolekcjonera do tradycji sarmackiej.

Przedmioty prezentowane na wystawie zostały podzielone na kilka zespołów. W dwóch pierwszych dominantę stanowiła broń, uporządkowana według zasad przyjętych w literaturze fachowej. Wydzielono uzbrojenie ochronne (hełmy, tarcze, zbroje i pojedyncze elementy składowe), broń białą (szable, miecze, sztylety itd.), palną (strzelby, pistolety), miotającą (łuki i strzały) i artyleryjską (armaty i moździerze) oraz oprzyrządowanie (m.in. prochownice).

Pierwszą grupę stanowiły obiekty o proveniencji europejskiej, wspomniana broń z oporządzeniem, rzemiosło artystyczne oraz malarstwo. Szczególnie interesujący element wystawy stanowiła kompletna zbroja husarska oraz zbiór różnego typu szabli. Ekspozowany był tu również najstarszy zabytek w kolekcji – salada z końca XV w. (hełm o formie charakterystycznej dla tego okresu). Obok uzbrojenia pokazano pasy metalowe, tzw. przeworskie, przy których niekiedy zawieszano broń oraz guzy kontuszowe. Dopełnienie prezentacji sztuki europejskiej stanowiły: tkaniny (m.in. XVIII-wieczne pasy kontuszowe i unikalna – sygnowana – jedwabna tkanina złotolita ze Słucka), szkło (m.in. kieliszek i karafinka z serwisu z herbem Mniszech – wyrób jednej z najlepszych polskich hut – Huty Kryształowej

w Lubaczowie) oraz polskie portrety (m.in. Anny, córki Stanisława Herakliusza Lubomirskiego z przełomu XVII i XVIII w. – dawniej depozyt w Muzeum Narodowym w Warszawie).

W drugiej części wystawy eksponowane były przedmioty o proveniencji wschodniej, przede wszystkim broń – w tym przypadku bliskowschodnia (z terenów Turcji, Persji i Kaukazu) i indyjska oraz oporządzenie. Zabytki te, niejednokrotnie bogato zdobione dekoracją rytą, trawioną, złoceniami, emalią, inkrustacją, czy kameryzacją, z elementami wykonanymi z kamieni szlachetnych, czy kości, stanowiły przykład wysokiego kunsztu wytwarzających je artystów. Najstarszą w grupie i niezwykle rzadką była tarcza turecka z przełomu XVI i XVII w. z motywami perskimi.

Zaprezentowano również tkaniny wschodnie, wśród których na szczególną uwagę zasługiwał haftowany czaprak turecki z końca XVI w.

Kolejny wyodrębniony zespół – to XIX-wieczna broń, rzemiosło artystyczne i portrety, związane z polską tradycją narodową. Pasy (wykonane w polskich i lyońskich manufakturach), guzy kontuszowe oraz karabele były akcesoriami polskiego stroju narodowego, noszonego wówczas jako wyraz identyfikacji narodowej i patriotyzmu. Do tego samego nurtu należał też cykl portretów hetmanów polskich z przełomu XVIII i XIX w., będący manifestacją przywiązania do tradycji. Makaty buczańskie, z wzornictwem nawiązującym do XVIII-wiecznych schematów, najczęściej do ornamentów znanych z pasów kontuszowych, stanowiły na wystawie tło dla prezentowanej broni, czym nawiązano do tradycji komponowania panopliów w polskich wnętrzach w XIX i XX w.

W sąsiedztwie tego działu stworzono iluzję "zbrojowni" – miejsca, które w pewnym sensie wpisuje się również w tradycję sarmacką – kolekcje broni były bowiem niejednokrotnie ważnym elementem dawnych zbiorów magnackich i szlacheckich (np. w Podhorcach Wacława Rzewuskiego).

W kolejnej części ekspozycji prezentowane były przedmioty sakralne – paramenty liturgiczne, powstałe głównie w polskich ośrodkach złotniczych, które uzupełniał interesujący zbiór plaket wotywnych.

Osobno wyodrębniono z kolekcji pozostałe przedmioty rzemiosła artystycznego, które powstawały na przestrzeni XVII – XIX w. oraz w wieku XX, takie jak: zegary (kominkowe, stołowe, tzw. kaflowe i słoneczne), srebra (m.in. kufle wykonane w gdańskich, wysoko cenionych pracowniach złotniczych oraz pojedyncze, wysokiej klasy – norymberskie i augsburskie), XIX-wieczna porcelana (m.in. ze znanych wytwórni paryskich Dagoty i Nast), szkło, zespół miniatur (np. miniatura portretowa Edwarda, księcia Kentu, autorstwa Roberta Cosweya; miniatury z początku XX w., przedstawiające Ludwika XVI, Marię Antoninę, czy Franciszka Józefa). W tej części ekspozycji znalazły się także przedmioty codziennego użytku o proveniencji blisko- i dalekowschodniej (naczynia, lampy, szkatułki, świeczniki itp.) oraz przyrządy miernicze.

Wystawę zamykała prezentacja obiektów z Dalekiego Wschodu: obok kompletnej zbroi samurajskiej i zespołu broni japońskiej, pokazane zostały różnorodne posążki (tybetańskie, nepalskie, mongolskie i chińskie z XVII – XIX w.), będące przede wszystkim wyobrażeniami Buddy.

Wystawie towarzyszył **katalog**, opracowany przez Ryszarda Janiaka, Ryszarda de Latour i Annę Kwaśnik-Gliwińską.

Zwiedzanie:

czerwiec: **poniedziałki: 11⁰⁰– 16⁰⁰, wtorki, środy, czwartki: 10⁰⁰– 16⁰⁰; soboty: 10⁰⁰– 18⁰⁰, niedziele: 11⁰⁰ – 18⁰⁰.**

lipiec: w **poniedziałki** – wejście bezpłatne: **11⁰⁰– 16⁰⁰**; od **wtorku do soboty: 10⁰⁰ – 16⁰⁰**; w **niedziele: 11⁰⁰ – 18⁰⁰.**

Bilety: **12 i 6 zł.**

Sponsorzy

Powszechny Zakład ubezpieczeń S.A.

Bank BPH

Lidex Centrum Tłumaczeń i Obsługi Konferencji

Patroni medialni

RMF FM

RMF Classic

TVP Telewizja Polska

WPROST

WIK Wprost i Kultura

Gazeta Wyborcza

Onet.pl

The Warsaw Voice

Warsaw Point

Sztuka.pl

Echo miasta

Hol-And